

Πρὸς Κολοσσαεῖς

1 Παῦλος ἀπόστολος ᾿Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος^a ὁ ἀδελφὸς ² τοῖς ἐν ᾿Κολοσσαῖς^a ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ᾿ἡμῶν. ³ Εὐχαριστοῦμεν^a τῷ ᾿θεῷ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε ᾿περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι,^b
⁴ ἀκούσαντες^a τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ᾿ἣν ἔχετε^b
εἰς πάντας τοὺς ἀγίους ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην^a ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε^b ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου ⁶ τοῦ παρόντος^a εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ ᾿κόσμῳ ἐστὶν^b καρποφορούμενον^c
καὶ αὐξανόμενον^d καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε^e καὶ ἐπέγνωτε^f
τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ. ⁷ ᾿καθὼς ἐμάθετε^a ἀπὸ Ἐπαφρᾶ^b τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου^c ἡμῶν, ὅς ἐστιν^d πιστὸς ὑπὲρ ᾿ἡμῶν διάκονος^e τοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ δηλώσας^a ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. ⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν,^a οὐ παυόμεθα^b ὑπὲρ ὑμῶν
προσευχόμενοι^c καὶ αἰτούμενοι^d ἵνα πληρωθῇτε^e τὴν ἐπίγνωσιν^f τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει^g πνευματικῇ,^h ¹⁰ ᾿περιπατῆσαι^a ἀξίως^b τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκείαν^c ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες^d καὶ
αὐξανόμενοι^e ᾿τῇ ἐπιγνώσει^f τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι^a
κατὰ τὸ κράτος^b τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν^c μετὰ

Chapter 1

- 1 a NNMS Τιμόθεος
Timothy
2 a NDFP Κολοσσαί *Colosse*
3 a V1PPAI
b VPPMNMP
4 a VPAANMP
b V2PPAI
5 a VPPMAFS ἀπόκειμαι *to be stored up*
b V2PAAI προακούω *to hear about beforehand*
6 a VPPAGNS πάρειμι *to be present*
b V3SPAI
c VPPMNNS καρποφορέω *to produce a crop*
d VPPPNNS αὐξάνω *to cause to grow*
e V2PAAI

- f V2PAAI
7 a V2PAAI μανθάνω *to learn*
b NGMS Ἐπαφρᾶς
Epaphras
c NGMS σύνδουλος *fellow servant*
d V3SPAI
e NNMS διάκονος *servant*
8 a VPAANMS δηλώω *to make clear*
9 a V1PAAI
b V1PPMI παύω *to cause to stop*
c VPPMNMP
d VPPMNMP
e V2PAPS
f NAFS ἐπίγνωσις *knowledge*
g NDFS σύνεσις *understanding*

- h NDFS πνευματικός *spiritual*
10 a VNAA
b ἀξίως *worthily*
c NAFS ἀρεσκεία *pleasing*
d VPPANMP
καρποφορέω *to produce a crop*
e VPPPNMP αὐξάνω *to cause to grow*
f NDFS ἐπίγνωσις *knowledge*
11 a VPPPNMP δυνάμει *to be strengthened*
b NANS κράτος *power*
c NAFS μακροθυμία *patience*

χαρᾶς, ¹² εὐχαριστοῦντες^a τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι^b ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα^c τοῦ κλήρου^d τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ¹³ ὃς ἐρρύσατο^a ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν^b εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν^a τὴν ἀπολύτρωσιν,^b τὴν ἄφεσιν^c τῶν ἁμαρτιῶν. ¹⁵ ὃς ἐστίν^a εἰκὼν^b τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου,^c πρωτότοκος^d πάσης κτίσεως,^e ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη^a τὰ ἅπαντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ^b καὶ τὰ ἀόρατα,^c εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες^d εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι. τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτίσται.^e ¹⁷ καὶ αὐτός ἐστιν^a πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν,^b ¹⁸ καὶ αὐτός ἐστιν^a ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας. ὃς ἔστιν^b ἀρχή, πρωτότοκος^c ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται^d ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων,^e ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν^a πᾶν τὸ πλήρωμα^b κατοικῆσαι^c ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι^a τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας^b διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ^c αὐτοῦ, [δι' αὐτοῦ] εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²¹ καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας^a ἀπηλλοτριωμένους^b καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ^c ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς— ²² νυνὶ^a δὲ ἁποκατηλλάγητε^b ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου— παραστήσαι^c ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους^d καὶ ἀνεγκλήτους^e κατενώπιον^f αὐτοῦ, ²³ εἴ γε^a ἐπιμένετε^b τῇ πίστει

12 a VPPANMP	b NNNP ὁρατός <i>visible</i>	b VPAANMS εἰρηνοποιέω <i>to make peace</i>
b VPAADMS ἱκανώω <i>to make competent</i>	c NNNP ἀόρατος <i>invisible</i>	c NGMS σταυρός <i>cross</i>
c NAFS μερίς <i>district</i>	d NNFP κυριότης <i>authority</i>	21 a VPPAAMP
d NGMS κλῆρος <i>lots</i>	e V3SRPI κτίζω <i>to create</i>	b VPRPAMP
13 a V3SAMI ῥύομαι <i>to rescue</i>	17 a V3SPAI	ἀπαλλοτριόομαι <i>to be excluded</i>
b V3SAAI μεθίστημι <i>to move</i>	b V3SRAI συνίστημι <i>to commend</i>	c NDFS διάνοια <i>mind</i>
14 a V1PPAI	18 a V3SPAI	22 a νυνὶ <i>now</i>
b NAFS ἀπολύτρωσις <i>redemption</i>	b V3SPAI	b V2PAPI
c NAFS ἄφεσις <i>forgiveness</i>	c NNMS πρωτότοκος <i>firstborn</i>	ἀποκαταλλάσσω <i>to reconcile</i>
15 a V3SPAI	d V3SAMS	c VNAA
b NNFS εἰκὼν <i>image</i>	e VPPANMS πρωτεύω <i>to be supreme</i>	d NAMP ἄμωμος <i>unblemished</i>
c NGMS ἀόρατος <i>invisible</i>	19 a V3SAAI εὐδοκέω <i>to be well pleased</i>	e NAMP ἀνέγκλητος <i>blameless</i>
d NNMS πρωτότοκος <i>firstborn</i>	b NANS πλήρωμα <i>fullness</i>	f κατενώπιον <i>in the sight of</i>
e NGFS κτίσις <i>creation</i>	c VNAA	23 a γέ <i>indeed</i>
16 a V3SAPI κτίζω <i>to create</i>	20 a VNAA ἀποκαταλλάσσω <i>to reconcile</i>	b V2PPAI ἐπιμένω <i>to stay</i>

τεθεμελιωμένοι^c καὶ ἐδραῖοι^d καὶ μὴ μετακινούμενοι^e ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ
εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε,^f τοῦ κηρυχθέντος^g ἐν ᾧ πάσῃ κτίσει^h τῇ ὑπὸ τὸν
οὐρανόν, οὗ ἐγενόμηνⁱ ἐγὼ Παῦλος διάκονος.^j ²⁴ Νῦν χαίρω^a ἐν τοῖς
παθήμασιν^b ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ^c τὰ ὑστερήματα^d τῶν θλίψεων τοῦ
Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστίν^e ἡ ἐκκλησία, ²⁵ ἥς
ἐγενόμην^a ἐγὼ διάκονος^b κατὰ τὴν οἰκονομίαν^c τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν^d μοι εἰς
ὑμᾶς πληρῶσαι^e τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον^a τὸ ἀποκεκρυμμένον^b
ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν,— ἡ δὲ ἐφανερώθη^c τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,
²⁷ οἷς ἠθέλησεν^a ὁ θεὸς γνωρίσαι^b τί τὸ πλοῦτος^c τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου^d
τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἡ δὲ ἐστίν^e Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης. ²⁸ ὃν
ἡμεῖς καταγγέλλομεν^a νουθετοῦντες^b πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες^c πάντα
ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν^d πάντα ἄνθρωπον τέλειον^e ἐν
ᾧ Χριστῷ. ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ^a ἀγωνιζόμενος^b κατὰ τὴν ἐνέργειαν^c αὐτοῦ τὴν
ἐνεργουμένην^d ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2 Θέλω^a γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι^b ἡλικόν^c ἀγῶνα^d ἔχω^e ἡ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν
Λαοδικείᾳ^f καὶ ὅσοι οὐχ ἐόρακαν^g τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ² ἵνα
παρακληθῶσιν^a αἱ καρδίαι αὐτῶν, ἡ συμβιβασθέντες^b ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς ᾧ πᾶν

c VPRPNMP θεμελιόω to lay a foundation	c NAFS οἰκονομία management	d V1PAAS
d NNMP ἐδραῖος firm	d VPAPAFS	e NAMS τέλειος perfect
e VPPPNMP μετακινέω to be moved	e VNAA	29 a V1SPAI κοπιᾶω to work
f V2PAAI	26 a NANS μυστήριον mystery	b VPPMNMS ἀγωνίζομαι to fight
g VPAPGNS	b VPRPANS ἀποκρύπτω to hide	c NAFS ἐνέργεια working
h NDFS κτίσις creation	c V3SAPI	d VPPMAFS ἐνεργέω to be at work in
i V1SAMI	27 a V3SAAI	Chapter 2
j NNMS διάκονος servant	b VNAA γνωρίζω to make known	1 a V1SPAI
24 a V1SPAI	c NNNS πλοῦτος riches	b VNRA
b NDNP πάθημα suffering	d NGNS μυστήριον mystery	c NAMS ἡλικός how much
c V1SPAI ἀνταναπληρῶ to fill up	e V3SPAI	d NAMS ἀγών struggle
d NANP ὑστέρημα what is lacking	28 a V1PPAI καταγγέλλω to preach	e V1SPAI
e V3SPAI	b VPPANMP νουθετέω to warn	f NDFS Λαοδίκεια Laodicea
25 a V1SAMI	c VPPANMP	g V3PRAI
b NNMS διάκονος servant		2 a V3PAPS
		b VPAPNMP συμβιβάζω to be held together

πλοῦτος^c τῆς πληροφορίας^d τῆς συνέσεως,^e εἰς ἐπίγνωσιν^f τοῦ μυστηρίου^g τοῦ ἁγίου, Χριστοῦ,³ ἐν ᾧ εἰσιν^a πάντες οἱ θησαυροὶ^b τῆς σοφίας ἁγίου καὶ γνώσεως^c ἀπόκρυφοι.^d ⁴ τοῦτο λέγω^a ἵνα ἁγιοὶ μὴδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται^b ἐν πιθανολογίᾳ.^c ⁵ εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι,^a ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι,^b χαίρων^c καὶ βλέπων^d ὑμῶν τὴν τάξιν^e καὶ τὸ στερέωμα^f τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. ⁶ Ὡς οὖν παρελάβετε^a τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε,^b ⁷ ἐρριζωμένοι^a καὶ ἐποικοδομούμενοι^b ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι^c τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε,^d ἁγιοὶ περισσεύοντες^e ἐν εὐχαριστίᾳ.^f ⁸ Βλέπετε^a μή τις ὑμᾶς ἔσται^b ὁ συλαγωγῶν^c διὰ τῆς φιλοσοφίας^d καὶ κενῆς^e ἀπάτης^f κατὰ τὴν παράδοσιν^g τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα^h τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν. ⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ^a πᾶν τὸ πλήρωμα^b τῆς θεότητος^c σωματικῶς,^d ¹⁰ καὶ ἐστὲ^a ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι,^b ὅς ἐστιν^c ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ¹¹ ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε^a περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ^b ἐν τῇ ἀπεκδύσει^c τοῦ ἁγίου σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, ¹² συνταφέντες^a αὐτῷ ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτισμῷ,^b ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε^c διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας^d τοῦ ἁγίου τοῦ ἐγείραντος^e αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹³ καὶ

- c NANS πλοῦτος *riches*
d NGFS πληροφορία *full assurance*
e NGFS σύνεσις *understanding*
f NAFS ἐπίγνωσις *knowledge*
g NGNS μυστήριον *mystery*
3 a V3PPAI
b NNMP θησαυρός *treasure*
c NGFS γνώσις *knowledge*
d NNMP ἀπόκρυφος *concealed*
4 a V1SPAI
b V3SPMS παραλογίζομαι *to deceive*
c NDFS πιθανολογία *fine-sounding arguments*
5 a V1SPAI ἄπειμι *to be absent*
b V1SPAI
c VPPANMS
d VPPANMS
e NAFS τάξις *order*

- f NANS στερέωμα *firmness*
6 a V2PAAI
b V2PPAM
7 a VPRPNMP ῥιζόομαι *to be rooted*
b VPPPNMP ἐποικοδομέω *to build up*
c VPPPNMP βεβαιῶ *to confirm*
d V2PAPI
e VPPANMP
f NDFS εὐχαριστία *expression of thanks*
8 a V2PPAM
b V3SFM
c VPPANMS συλαγωγέω *to take captive*
d NGFS φιλοσοφία *philosophy*
e NGFS κενός *empty*
f NGFS ἀπάτη *deception*
g NAFS παράδοσις *tradition*
h NANP στοιχεῖον *principle*

- 9 a V3SPAI
b NNNS πλήρωμα *fullness*
c NGFS θεότης *Deity*
d σωματικῶς *bodily*
10 a V2PPAI
b VPRPNMP
c V3SPAI
11 a V2PAPI περιτέμνω *to circumcise*
b NDFS ἀχειροποίητος *not made by human hands*
c NDFS ἀπέκδυσις *removal*
12 a VPAPNMP
συνθάπτομαι *to be buried with*
b NDMS βαπτισμός *baptism*
c V2PAPI συνεγείρω *to raise up with*
d NGFS ἐνέργεια *working*
e VPAAGMS

ὕμᾱς νεκροὺς ὄντας^a ἔν τοῖς παραπτώμασιν^b καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ^c τῆς σαρκὸς ὕμῶν, συνεζωοποίησεν^d ὑμᾶς σὺν αὐτῷ· χαρισάμενος^e ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα,^f ¹⁴ ἐξαλείψας^a τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον^b τοῖς δόγμασιν^c ὃ ἦν^d ὑπεναντίον^e ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἤρκεν^f ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας^g αὐτὸ τῷ σταυρῷ.^h ¹⁵ ἀπεκδυσάμενος^a τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν^b ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας^c αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. ¹⁶ Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω^a ἐν βρώσει^b ἢ ἐν πόσει^c ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς^d ἢ νουμηνίας^e ἢ σαββάτων, ¹⁷ ἃ ἐστίν^a σκιὰ^b τῶν μελλόντων,^c τὸ δὲ σῶμα ἑτοῦ Χριστοῦ. ¹⁸ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω^a θέλων^b ἐν ταπεινοφροσύνῃ^c καὶ θρησκείᾳ^d τῶν ἀγγέλων, ἃ ἐόρακεν^e ἐμβατεύων,^f εἰκῇ^g φυσιούμενος^h ὑπὸ τοῦ νοῦςⁱ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ¹⁹ καὶ οὐ κρατῶν^a τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν^b καὶ συνδέσμων^c ἐπιχορηγούμενον^d καὶ συμβιβαζόμενον^e αὔξει^f τὴν αὔξησιν^g τοῦ θεοῦ. ²⁰ Εἰ ἀπεθάνετε^a σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων^b τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες^c ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε.^d ²¹ Μὴ ἄψη^a μηδὲ γεύση^b μηδὲ θίγης,^c ²² ἃ ἐστίν^a πάντα εἰς φθοράν^b τῇ ἀποχρήσει,^c κατὰ τὰ ἐντάλματα^d καὶ

13 a VPPAAMP	c VPAANMS θριαμβεύω to lead in a triumphal procession	19 a VPPANMS
b NDNP παράπτωμα trespass		b NGFP ἀφή ligament
c NDFS ἀκροβυστία uncircumcision	16 a V3SPAM	c NGMP σύνδεσμος bond
d V3SAAI συζωοποιέω to make alive with	b NDFS βρώσις consumable	d VPPPNNNS ἐπιχορηγέω to support
e VPAMNMS χαρίζομαι to give grace	c NDFS πόσις drinking	e VPPPNNNS συμβιβάζω to be held together
f NANP παράπτωμα trespass	d NGFS ἑορτή feast	f V3SPAI αὔξω to cause to grow
14 a VPAANMS ἐξαλείφω to wipe away	e NGFS νουμηνία New Moon Celebration	g NAFS αὔξεις growth
b NANS χειρόγραφον written code	17 a V3SPAI	20 a V2PAAI
c NDNP δόγμα decree	b NNFS σκιά shadow	b NGNP στοιχείον principle
d V3SIAI	c VPPAGNP	c VPPANMP
e NNNS ὑπεναντίος opposing	18 a V3SPAM καταβραβεύω to disqualify for a prize	d V2PPPI δογματίζομαι to submit to a rule
f V3SRAI	b VPPANMS	21 a V2SAMS
g VPAANMS προσηλώω to nail to	c NDFS ταπεινοφροσύνη humility	b V2SAMS γεύομαι to taste
h NDMS σταυρός cross	d NDFS θρησκεία religion	c V2SAAS θιγγάνω to touch
15 a VPAMNMS	e V3SRAI	22 a V3SPAI
ἀπεκδύομαι to take off	f VPPANMS ἐμβατεύω to go into great detail about	b NAFS φθορά perishableness
b V3SAAI δειγματίζω to expose to public disgrace	g εἰκῇ in vain	c NDFS ἀπόχρησις using up
	h VPPPNNMS φυσιώω to puff up	d NANP ἐντάλμα rule
	i NGMS νοῦς mind	

διδασκαλίας^e τῶν ἀνθρώπων; ²³ ἅτινά ἐστιν^a λόγον μὲν ἔχοντα^b σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ^c καὶ ταπεινοφροσύνη^d καὶ ἀφειδίᾳ^e σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονήν^f τῆς σαρκός.

3 Εἰ οὖν συνηγέρθητε^a τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω^b ζητεῖτε,^c οὗ ὁ Χριστός ἐστιν^d ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος.^e ² τὰ ἄνω^a φρονεῖτε,^b μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ³ ἀπεθάνετε^a γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται^b σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. ⁴ ὅταν ὁ Χριστός φανερωθῇ,^a ἡ ζωὴ ἡ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε^b ἐν δόξῃ. ⁵ Νεκρώσατε^a οὖν τὰ ἡμέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν,^b ἀκαθαρσίαν,^c πάθος,^d ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν^e ἣτις ἐστὶν^f εἰδωλολατρία,^g ⁶ δι' ἧς ἔρχεται^a ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.^b ⁷ ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ^a ποτε ὅτε ἐζήτε^b ἐν ταῖς ταῦτο. ⁸ νυνὶ^a δὲ ἀπόθεσθε^b καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν,^c κακίαν,^d βλασφημίαν,^e αἰσχρολογίαν^f ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. ⁹ μὴ ψεύδεσθε^a εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυσάμενοι^b τὸν παλαιὸν^c ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν^d αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐνδυσάμενοι^a τὸν νέον^b τὸν ἀνακαινούμενον^c εἰς ἐπίγνωσιν^d κατ' εἰκόνα^e τοῦ κτίσαντος^f αὐτόν, ¹¹ ὅπου οὐκ ἔστι^a Ἑλλήν^b καὶ Ἰουδαῖος,

e NAFP διδασκαλία teaching	4 a V3SAPS b V2PFPI	d NAFS κακία evil
23 a V3SPAI	5 a V2PAAM νεκρώω to put to death	e NAFS βλασφημία blasphemy
b VPPANNP	b NAFS πορνεία sexual immorality	f NAFS αἰσχρολογία filthy language
c NDFS ἐθελοθρησκία self-imposed religion	c NAFS ἀκαθαρσία impurity	9 a V2PPMM ψεύδομαι to lie
d NDFS ταπεινοφροσύνη humility	d NANS πάθος lust	b VPAMNMP ἀπεκδύομαι to take off
e NDFS ἀφειδία harsh treatment	e NAFS πλεονεξία greediness	c NAMS παλαιός old
f NAFS πλησμονή indulgence	f V3SPAI	d NDFP πράξις deed
Chapter 3	g NNFS εἰδωλολατρία idolatry	10 a VPAMNMP ἐνδύω to clothe
1 a V2PAPI συνεγείρω to raise up with	6 a V3SPMI	b NAMS νέος new
b ἄνω above	b NGFS ἀπειθεία disobedience	c VPPPAMS ἀνακαινίζω to renew
c V2PPAM	7 a V2PAAI	d NAFS ἐπίγνωσις knowledge
d V3SPAI	b V2PIAI	e NAFS εἰκὼν image
e VPPMNMS	8 a νυνὶ now	f VPAAGMS κτίζω to create
2 a ἄνω above	b V2PAMM ἀποτίθημι to put aside	11 a V3SPAI ἐνι there is
b V2PPAM φρονέω to think	c NAMS θυμός wrath	b NNMS Ἑλλήν Greek
3 a V2PAAI		
b V3SRPI κρύπτω to hide		

περιτομή και ἀκροβυστία,^c βάρβαρος,^d Σκύθης,^e δοῦλος, ἐλεύθερος,^f ἀλλὰ ἅπαντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός. ¹² Ἐνδύσασθε^a οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ^b τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι,^c σπλάγχνα^d οἰκτιρμοῦ,^e χρηστότητα,^f ταπεινοφροσύνην,^g πραῦτητα,^h μακροθυμίαν,ⁱ ¹³ ἀνεχόμενοι^a ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι^b ἑαυτοῖς ἂν τις πρὸς τινα ἔχῃ^c μομφήν.^d καθὼς καὶ ὁ Ἰ κύριος ἐχαρίσατο^e ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς. ¹⁴ ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥ ὅ ἐστιν^a σύνδεσμος^b τῆς τελειότητος.^c ¹⁵ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Ἰ Χριστοῦ βραβεύετω^a ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε^b ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι^c γίνεσθε.^d ¹⁶ ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω^a ἐν ὑμῖν πλουσίως^b ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες^c καὶ νουθετοῦντες^d ἑαυτοὺς ἱ ψαλμοῖς,^e ἱ ὕμνοις,^f ὠδαῖς^g πνευματικαῖς^h ἱ ἐν χάριτι, ᾄδοντεςⁱ ἐν ἱ ταῖς καρδίαις ἱ ὑμῶν τῷ ἱ θεῷ. ¹⁷ καὶ πᾶν ἱ ὅ τι ἱ ἐὰν ποιῇτε^a ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες^b τῷ ἱ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ. ¹⁸ Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε^a ἱ τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν^b ἐν κυρίῳ. ¹⁹ οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε^a τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε^b πρὸς αὐτάς. ²⁰ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε^a τοῖς γονεῦσιν^b κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ ἱ εὐάρεστόν^c ἐστίν^d ἐν κυρίῳ. ²¹ οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε^a τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν.^b ²² οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε^a κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα

c NNFS ἀκροβυστία <i>uncircumcision</i>	b VPPMNMP χαρίζομαι <i>to give grace</i>	g NDFP ὠδή <i>song</i>
d NNMS βάρβαρος <i>non-Greek</i>	c V3SPAS	h NDFP πνευματικός <i>spiritual</i>
e NNMS Σκύθης <i>Scythian</i>	d NAFS μομφή <i>grievance</i>	i VPPANMP ᾄδω <i>to sing</i>
f NNMS ἐλεύθερος <i>free</i>	e V3SAMI χαρίζομαι <i>to give grace</i>	17 a V2PPAS
12 a V2PAMM ἐνδύω <i>to clothe</i>	14 a V3SPAI	b VPPANMP
b NNMP ἐκλεκτός <i>elect</i>	b NNMS σύνδεσμος <i>bond</i>	18 a V2PPPM
c VPRPNMP	c NGFS τελειότης <i>perfection</i>	b V3SIAI ἀνήκω <i>to be fitting</i>
d NANP σπλάγχχον <i>intestines</i>	15 a V3SPAM βραβεύω <i>to rule</i>	19 a V2PPAM
e NGMS οἰκτιρμός <i>compassion</i>	b V2PAPI	b V2PPPM πικραίνω <i>to turn sour</i>
f NAFS χρηστότης <i>kindness</i>	c NNMP εὐχάριστος <i>thankful</i>	20 a V2PPAM ὑπακούω <i>to obey</i>
g NAFS ταπεινοφροσύνη <i>humility</i>	d V2PPMM	b NDMP γονεὺς <i>parents</i>
h NAFS πραΰτης <i>gentleness</i>	16 a V3SPAM ἐνοικέω <i>to live in</i>	c NNNS εὐάρεστος <i>pleasing</i>
i NAFS μακροθυμία <i>patience</i>	b πλουσίως <i>largely</i>	d V3SPAI
13 a VPPMNMP ἀνέχομαι <i>to put up with</i>	c VPPANMP	21 a V2PPAM ἐρεθίζω <i>to stir up</i>
	d VPPANMP νουθετέω <i>to warn</i>	b V3PPAS ἀθυμέω <i>to be discouraged</i>
	e NDMP ψαλμός <i>Psalms</i>	22 a V2PPAM ὑπακούω <i>to obey</i>
	f NDMP ὕμνος <i>hymn</i>	

κυρίοις, μὴ ἐν ᾒ ὀφθαλμοδουλίαις,^b ὡς ἀνθρωπάρεσκοι,^c ἀλλ' ἐν ἀπλότητι^d καρδίας, φοβούμενοι^e τὸν ᾒ κύριον. ²³ ᾒ ὅ ἐὰν ποιῇτε,^a ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε,^b ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ²⁴ εἰδότες^a ὅτι ἀπὸ κυρίου ᾒ ἀπολήμψεσθε^b τὴν ἀνταπόδοσιν^c τῆς κληρονομίας.^d ᾒ τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε.^e ²⁵ ὁ ᾒ γὰρ ἀδικῶν^a κομίζεται^b ὁ ἡδίκησεν,^c καὶ οὐκ ἔστιν^d προσωποληψία.^e

4 οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα^a τοῖς δούλοις παρέχεσθε,^b εἰδότες^c ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε^d κύριον ἐν ᾒ οὐρανῷ. ² Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε,^a γρηγοροῦντες^b ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ,^c ³ προσευχόμενοι^a ἅμα^b καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ^c ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι^d τὸ μυστήριον^e τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι,^f ⁴ ἵνα φανερώσω^a αὐτὸ ὡς δεῖ^b με λαλῆσαι.^c ⁵ Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε^a πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.^b ⁶ ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι^a ἡρτυμένος,^b εἰδέναι^c πῶς δεῖ^d ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.^e ⁷ Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει^a ὑμῖν Τυχικὸς^b ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος^c καὶ σύνδουλος^d ἐν κυρίῳ, ⁸ ὃν ἔπεμψα^a πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα ᾒ γνῶτε^b τὰ περὶ ᾒ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ^c τὰς καρδίας ὑμῶν, ⁹ σὺν Ὀνησίμῳ^a τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ

b NDFP ὀφθαλμοδουλία <i>eye-service</i>	d V3SPAI	b V3SPAI
c NNMP ἀνθρωπάρεσκος <i>one who wins favor</i>	e NNFS προσωποληψία <i>favoritism</i>	c VNAA
d NDFS ἀπλότης <i>generosity; sincerity</i>	Chapter 4	5 a V2PPAM
e VPPMNMP	1 a NAFS ἰσότης <i>equality</i>	b VPPMNMP ἐξαγοράζω <i>to redeem</i>
23 a V2PPAS	b V2PPMM παρέχω <i>to present</i>	6 a NDNS ἅλας <i>salt</i>
b V2PPMM	c VPRANMP	b VPRPNMS ἀρτύω <i>to make salty</i>
24 a VPRANMP	d V2PPAI	c VNRA
b V2PFMI ἀπολαμβάνω <i>to receive</i>	2 a V2PPAM προσκαρτερέω <i>to join</i>	d V3SPAI
c NAFS ἀνταπόδοσις <i>reward</i>	b VPPANMP γρηγορέω <i>to keep watch</i>	e VNPM
d NGFS κληρονομία <i>inheritance</i>	c NDFS εὐχαριστία <i>expression of thanks</i>	7 a V3SFAI γνωρίζω <i>to make known</i>
e V2PPAM δουλεύω <i>to serve</i>	3 a VPPMNMP	b NNMS Τυχικός <i>Tychicus</i>
25 a VPPANMS ἀδικέω <i>to do wrong</i>	b ἅμα <i>together</i>	c NNMS διάκονος <i>servant</i>
b V3SFMI κομίζω <i>to bring</i>	c V3SAAS	d NNMS σύνδουλος <i>fellow servant</i>
c V3SAAI ἀδικέω <i>to do wrong</i>	d VNAA	8 a V1SAAI
	e NANS μυστήριον <i>mystery</i>	b V2PAAS
	f V1SRPI	c V3SPAS
	4 a V1SAAS	9 a NDMS Ὀνήσιμος <i>Onesimus</i>

ἀδελφῶ, ὅς ἐστιν^b ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν^c τὰ ᾧδε. ¹⁰ Ἀσπάζεται^a ὑμᾶς Ἀρίσταρχος^b ὁ συναιχμάλωτός^c μου, καὶ Μᾶρκος^d ὁ ἀνεψιός^e Βαρναβᾶ^f (περὶ οὗ ἐλάβετε^g ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ^h πρὸς ὑμᾶς δέξασθεⁱ αὐτόν), ¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος^a Ἰοῦστος,^b οἱ ὄντες^c ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ^d εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν^e μοι παρηγορία.^f

¹² ἀσπάζεται^a ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς^b ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος^c ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα Ἰσταθῇτε^d τέλειοι^e καὶ Ἰπεπληροφορημένοι^f ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. ¹³ μαρτυρῶ^a γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει^b Ἰπολὺν πόνον^c ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ^d καὶ τῶν ἐν Ἰεραπόλει.^e ¹⁴ ἀσπάζεται^a ὑμᾶς Λουκᾶς^b ὁ ἱατρός^c ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς.^d

¹⁵ ἀσπάσασθε^a τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ^b ἀδελφούς καὶ ἸΝύμφαν^c καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς Ἰἐκκλησίαν. ¹⁶ καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ^a παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή,^b ποιήσατε^c ἵνα καὶ ἐν τῇ ἸΛαοδικέῳ^d ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ,^e καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας^f ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνώτε.^g ¹⁷ καὶ εἶπατε^a Ἀρχίππῳ^b Βλέπε^c τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες^d ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.^e ¹⁸ Ὁ ἀσπασμὸς^a τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετε^b μου τῶν δεσμῶν.^c ἡ χάρις μεθ' Ἰὑμῶν.

b V3SPAI	12 a V3SPMI	c NAFS Νύμφα <i>Nympha</i>
c V3PFAI γνωρίζω <i>to make known</i>	b NNMS Ἐπαφρᾶς <i>Epaphras</i>	16 a V3SAPS
10 a V3SPMI	c VPPMNMS ἀγωνίζομαι <i>to fight</i>	b NNFS ἐπιστολή <i>letter</i>
b NNMS Ἀρίσταρχος <i>Aristarchus</i>	d V2PAPS	c V2PAAM
c NNMS συναιχμάλωτος <i>fellow prisoner</i>	e NNMP τέλειος <i>perfect</i>	d NGMP Λαοδικεὺς <i>Laodicean</i>
d NNMS Μᾶρκος <i>Mark</i>	f VPRPNMP πληροφορέω <i>to fulfill</i>	e V3SAPS
e NNMS ἀνεψιός <i>cousin</i>	13 a V1SPAI	f NGFS Λαοδικεία <i>Laodicea</i>
f NGMS Βαρναβᾶς <i>Barnabas</i>	b V3SPAI	g V2PAAS
g V2PAAI	c NAMS πόνος <i>pain</i>	17 a V2PAAM
h V3SAAS	d NDFS Λαοδικεία <i>Laodicea</i>	b NDMS Ἀρχίππος <i>Archippus</i>
i V2PAMM	e NDFS Ἰεράπολις <i>Hierapolis</i>	c V2SPAM
11 a VPPPNMS	14 a V3SPMI	d V2SAAI
b NNMS Ἰοῦστος <i>Justus</i>	b NNMS Λουκᾶς <i>Luke</i>	e V2SPAS
c VPPANMP	c NNMS ἱατρός <i>doctor</i>	18 a NNMS ἀσπασμὸς <i>greeting</i>
d NNMP συνεργός <i>fellow worker</i>	d NNMS Δημᾶς <i>Demas</i>	b V2PPAM μνημονεύω <i>to remember</i>
e V3PAPI	15 a V2PAMM	c NGMP δεσμὸς <i>chain</i>
f NNFS παρηγορία <i>comfort</i>	b NDFS Λαοδικεία <i>Laodicea</i>	